

KADINA YÖNELİK ŞİDDET HABERLERİNİN KAMUOYUNA ETKİSİ: ÜÇÜNCÜ AŞAMA GÜNDEM BELİRLEME ÇALIŞMASI

Ali Emre DİNGİN*

Özet

Medya hangi olayların yaşandığı ve hangi problemlerin olduğuna yönelik bilgileri kamuya aktarmaktadır. İnsanlar medya organlarını takip etmeseler bile medya iletilerini takip eden kişilerle iletişim içine girerek bir şekilde medyanın aktardıklarından haberdar olmaktadır. Gündem belirleme kuramı kamunun bilişsel olarak medyadan etkilendiğini söylemektedir. Ancak günümüzde bundan daha fazlasını iddia ederek medyada yer alan haberlerin konu ağlarının kamu zihninde de aynı ağı oluşturduğunu iddia etmektedir. Üçüncü aşama gündem belirleme ismi verilen bu çalışmalar geleneksel gündem belirleme araştırmalarından daha farklı yöntem ve programlar kullanmaktadır. Bu çalışmada kadına yönelik şiddet haberleri bağlamında medya ve kamuoyu gündem ağı benzerliği incelenmiştir. Çünkü kadına yönelik şiddet toplumsal bir sorundur. Kadına şiddet haberleri toplumsal yaşamın bir parçası olarak medyada sürekli karşılaştığımız haberlerdir. Başta kadın hakları savunucuları olmak üzere geniş çevrelerce bu durum sıkça eleştirilen bir seviyeye ulaşmıştır. Araştırmanın problemi kadına yönelik şiddet haberleri bağlamında medya gündemi ve kamu gündemi arasında üçüncü aşama gündem belirleme etkisi var mıdır? Sorusudur. Sonuç olarak kadına yönelik şiddet haberleri gündem ağı ile kadına yönelik şiddet konusu kamu gündem ağı arasında yüksek benzerlik olduğu kanıtlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Üçüncü aşama gündem belirleme, kadın, şiddet, medya.

* Arş. Gör., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi İletişim Fakültesi, aemredingin@gmail.com

THE EFFECT OF VIOLENCE AGAINST WOMEN NEWS TO PUBLIC OPINION: THIRD LEVEL AGENDA SETTING RESEARCH

Ali Emre DİNGİN*

Abstract

The media transmits to the public information about what events have taken place and which problems exist. Even if people do not follow it themselves, they get in touch with those who are exposed to media messages and somehow become aware of their media content. The agenda setting theory states that the public is cognitively influenced by the media. However, today, claiming more than that, the news networks in the media claim that the subject networks constitute the same network in the public mind. These studies, which are called the third level agenda setting, use different methods and programs than the traditional agenda setting studies. In this study, the similarity of media and public agenda network in the context of violence against women is examined. Because violence against women is a social problem. The news about violence against women are frequently encountered in the media as part of social life. This has reached a level that has been frequently criticized by broader circles, particularly women's rights advocates. The problem of the research, is there a third stage agenda setting effect between the media agenda and the public agenda in the context of violence against women news? As a result, it has been proved that there is a high similarity between the news network on violence against women and the public agenda on violence against women.

Keywords: *Third level agenda setting, women, violence, media*

* Research Assistant, Aydın Adnan Menderes University, Faculty of Communication, aemredingin@gmail.com

KADINA YÖNELİK ŞİDDET HABERLERİNİN KAMUOYUNA ETKİSİ: ÜÇÜNCÜ AŞAMA GÜNDEM BELİRLEME ÇALIŞMASI

GİRİŞ

Kadına yönelik şiddet, kadınların özgürlüklerini ihlal eden önemli bir toplumsal problemdir. Kadını kadın üzerinde üstünlük kurmayı ve baskı altında tutmayı amaçlayan cinsiyet temelli şiddet, erkek egemen yapının etkisiyle oluşmaktadır. Toplumsal koşullar kadınları şiddete karşı savunmasız hale getirirken, erkeği güçlü ve iktidar sahibi, kadını ise güçsüz olarak konumlandırmaktadır. Toplumsal cinsiyet düzeni, erkeğin kadından üstün olarak görürken, erkeğin kadın üzerindeki iktidarını sürdürmesini sağlayan şiddet ise eşitsiz toplumsal cinsiyet ilişkilerinin devamı için kullanılabilir (Acar, 2013: 196). Şiddet, sadece yakın ya da bireysel ilişkiler aracılığıyla gözlemlenen bir olay değildir. Kamu medya vasıtasıyla şiddet eylemlerine tanık olabileceği gibi bu eylemlerin yansıtılış şekillerinden etkilenmektedir. Kamu, medya aracılığı ile yakın çevresi dışındaki gelişmeleri takip etmektedir. Bu bağlamda, kamunun giderek çok daha fazla bir şekilde medyadan etkilenmesi anlamına gelmektedir. Şiddet eylemlerinin başlıca nedeni olarak kitle iletişim araçları gösterilmese de, bireylerin şiddet olgusunu içselleştirmesini sağlayan ve bu eylemlerin etkisini artıran bir role sahip olduğu düşünülmektedir. Bundan dolayı şiddetin nedenleri kadar, şiddetin yansıtılış biçimi de önemlidir. Çünkü onunla mücadele açısından yansıtılış biçimi önem kazanmaktadır (Gökulu ve Hosta, 2013: 1831). Basın ve şiddet arasındaki ilişkinin bir diğer boyutu da, haber bültenlerinde ya da gazetelerde yer alan şiddet haberlerinin ne sıklıkla haber yapıldığıdır. Gerçekleşen şiddet suçlarına oranla haber arasında ilişki olup olmadığına yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde, medyanın genellikle şiddet suçlarını çok sayıda haber yaptığı görülmektedir. Örnek verilecek olunursa İngiltere’de yapılan araştırmada bir aylık süre içerisinde şiddet suçlarının genel suçlara göre düzeyinin % 6 olmasına rağmen, İngiliz gazetelerinde bu oran tam tersidir. Gazetelerin genel suç haberlerinde şiddet suçlarını % 64,5 düzeyinde haber yaptığı belirtilmektedir (Williams and Dickinson 1993, s. 40). Gazeteler ve şiddet haberleri üzerine yapılan araştırmalarda ise, gazeteler sayfalarında şiddete ayırdıkları yer ve şiddet haberlerine verdikleri önem nedeniyle, genellikle suçu övmekle ve özendirmekle suçlanmıştır (Naylor 2001, Reiner 2002, Dursun 2008’den akt, Gökulu ve Hosta, 2013:

1839). Yavuzer (2001) yazılı basının suç olgusu üzerindeki olumsuz etkilerini şu şekilde belirtmiştir:

“Suçu olağan, çekici, hatta heyecanlı, yararlı bir faaliyet olarak göstermek, Suç tekniğini öğretmek, suçluya saygın bir kişilik vermek, suçluyu cana yakın, sempatik bir kişi olarak sunmak, adalet mekanizmasını ve polisi gülünç şekillerde göstermek, adaletten kurtulmanın kolay olduğunu telkin etmek, suçun âdeta reklamını yapmak ve gelir sağlayıcı bir unsur haline getirmektir.” (s.243)

Gazeteler, yüksek tiraj peşinde koşmaktadır. Televizyon haberleri daha fazla izlenme kaygısındadır. Haber siteleri de daha fazla tıklamak için kamunun ilgisini çekecek haberlere yer vermektedir. Şiddet haberleri olumsuzluk taşıması, gerilim yaratması ve bireyler üzerinde daha çok duygusal etki yaratması sebebi ile haber yapılmaktadır. İşlenen suçun toplumda yaratacağı infialin büyüklüğü kadar çok ise medyanın o suç olayını haber yapma olasılığı o kadar fazladır. Bu açıdan bakıldığında medya kadına yönelik şiddet haberlerini okuyucunun dikkatini çeken bir haber türü olarak sürekli verebilmektedir (Gökulu, 2012: 68).

Bu araştırmada ise toplumsal bir yara olan kadına yönelik şiddetin medya ve kamuoyu ilişkisi bakımından üçüncü derece gündem belirleme kuramı bağlamında incelemektir. Bireyler her gün kitle iletişim araçlarında çıkan haberleri izleyerek veya okuyarak neler olduğuna, hangi olayların olup bittiğine ve hangi problemlerin var olduğuna yönelik bilgileri öğrenmektedir. İnsanların kendileri takip etmese bile medya iletilerine maruz kalanlarla iletişim içine girmekte ve bir şekilde medya içeriklerinden bilgi sahibi olmaktadır. Medya etkileri zincirinin ilk halkasını “haberdar olma” aşaması oluşturmaktadır. Daha sonra farkına varılan problem ya da konu hakkında daha fazla bilgi edinildiğinde “bilgi” veya “bilişsel etkiler” aşamasına geçilmiştir. Daha sonra “tutum” ve son olarak da “davranış” değişikliği aşamaları ile zincirin halkaları oluşmaktadır. Tam bu sırada gündem belirleme kuramının çıkış noktasını, kitle iletişim araçlarının etkilerinin ilk aşaması olan medyanın “haberdar etme” ve “bilgilendirme” etkisi boyutu oluşturmaktadır. İkinci aşama gündem belirleme çalışmaları ise bundan daha fazlasını ifade etmektedir. Medyanın insanlara “ne hakkında” düşünecekleriyle birlikte, “ne düşüneceklerini” de söylediği noktasında odaklanan ikinci aşama çalışmalar, etkiler anlamında bilişsel yönden, tutumlara doğru bir geçişe işaret etmektedir (Yüksel, 2001: 22-23). Medya gündeminde öne çıkan konuların önemlilik düzeyinin bir süre sonra kamu gündeminde de aynı derecede öneme sahip bulunduğunu savunan geleneksel gündem belirleme tezi günümüzde bu bilişsel düzeydeki

etkiden daha fazlasına dönük araştırma yaklaşımlarıyla test edilmektedir. En son araştırma yaklaşımı ise “üçüncü aşama gündem belirleme” adını taşımaktadır. Söz konusu yaklaşımda medya içeriklerinin insanların zihnindeki görüntüleri şablon ya da kalıp halinde belirlediği öne sürülmekte ve buna ilişkin deliller ortaya konulmaktadır.

Bu çalışmada üçüncü aşama gündem belirleme hipotezi kadına yönelik şiddet haberleri bağlamında incelenecektir. Çünkü kadına yönelik şiddet yaygın toplumsal bir sorundur (Aktaş ve Uyanık, 2016: 32). Kadına şiddet haberleri toplumsal yaşamın bir parçası olarak medyada sürekli karşılaştığımız haberlerdir. Başta kadın hakları savunucuları olmak üzere geniş çevrelerce bu durum sıkça eleştirilen bir seviyeye ulaşmıştır. Haberlerdeki şiddet konusu kendi içinde bir çekicilik barındırdığı için bu konu etrafında gelişen güncel olaylar, haberlerde önemli bir yere sahiptir. (Yurdigül ve Zinderen, 2012, s.87). Kadına yönelik şiddet haberlerin içeriği medyadan kamuoyuna geçerken insanların zihninde nasıl bir bağlantı kurduğu bu araştırmanın konuları arasındadır. Araştırmanın problemi ise haber sitelerinde en çok tıklanan kadına yönelik şiddet haberleri bağlamında medya gündemi ve kamu gündemi arasında üçüncü aşama gündem belirleme etkisi var mıdır? Sorudur.

Üçüncü Aşama Gündem Belirleme

Son yıllarda çalışılmaya başlayan gündem belirleme bağlantı modeline göre (Network Agenda Setting) konular ve olaylar arasındaki ikili bağlantılar ve ilişkiler medya kanalıyla medyanın gündeminden kamunun gündemine aktarılabilir (Vu vd, 2014: 670). Gündem belirleme bağlantı modeli olarak adlandırdığımız bu yeni modele göre, haber organları farklı olay ve objeleri birbirine bağlar ve bu bağlantının eş zamanlı olarak kamu zihninde de oluşmasını sağlamaktadır (Guo vd, 2012: 58). Son yıllarda yapılan bu çalışmalar üçüncü aşama gündem belirleme çalışması olarak adlandırılmaktadır.

Üçüncü aşama gündem belirleme, ilişkilendirilen gündemlerin dikkat çeken yönlerini farklı şekillerde aktarmaya vurgu yapmaktadır. Bu açıklama genişletilecek olunursa, haberlerde sunulan farklı element, obje ve davranışlar insanların kafalarında bir önem (hierarchy) sırası oluşturacak biçimde aktarılmaktadır. Gündem belirleme bağlantı modeli olarak adlandırdığımız yeni modele göre ise, haber organları farklı olay ve objeleri birbirine bağlar ve bu bağlantının eş zamanlı olarak kamu zihninde de oluşmasını sağlamaktadır. Lang'in çizdiği gündem belirleme bağlantı modeli çerçevesine göre, iki farklı haber ne kadar sık bir arada aktarırsa,

bireylerde bu haberleri o kadar çok birbiriyle ilişkilendirmektedir. Örneğin; haber kanalı, aynı bülten içinde 2. Irak savaşı ile 11 Eylül olaylarını sürekli ve artarda yayınlamaları durumunda (yayınladıkça) insanlarda bu iki olayı birbiriyle ilişkilendirmeye daha meyilli hale gelmektedir (Guo vd, 2012: 58).

Gündem belirleme çalışmaları medyanın belirlediği gündem konularının önemini ölçmek için bireysel görüşlere başvurmaktadır. Bu ölçüm yöntemi genelde şu soruya cevap verir: "Y" zaman dilimi içinde "X" konusu ne sıklıkla konuşuldu? Bu soru hem seyircilerin hem de medyanın konuşma sıklığını kapsamaktadır. Bu ölçüm direkt olarak gündem belirleme hipotezine işaret etse de, yeterince kapsamlı bir gündem araştırması olamamaktadır. Gündem belirleme konusu basit bir frekans ölçümünden çok daha fazlasıdır. Gündem konularının ölçümünde bireysel ölçümlerin ötesine geçildiğinde karşımıza gündem belirleme bağlantı modeli çıkmaktadır. Üçüncü aşama bir gündem belirleme etkisi olarak görülen bu model geçmişteki araştırmalarda kullanılan detaylardan çok daha güçlü ve daha etkili detaylarla donatılmış bir perspektife sahiptir. Gündem belirleme bağlantı modeli haberlerin kapsamının ve insanların fikirlerinin üstü kapalı şekilde ya da açıktan açığa birbirleriyle bağlantılı olabileceklerini iddia etmektedir. Bağlamsal anlamlar da bu tür bağlantılar sebebiyle ortaya çıkmaktadır. Örneğin, önemli olan yalnızca haber organının bir konuyu nasıl aktardığı değil, birbirleriyle bağlantılı konuların aynı haber süresi boyunca ne sıklıkla birbirleriyle anıldığıdır (Vargo vd, 2014: 4-5).

Bunlara ek olarak, Gündem belirleme bağlantı modeli birbirleriyle bağlantılı olan konuların ve davranışların önemlilik derecesinin medya organları tarafından halka benimsettirilebileceğini savunmaktadır. Örneğin gündem belirleme bağlantı modeli göre eğer Amerikan medyası ülkenin dış politikalarından ve ülke içi ekonomik problemlerden tekrar tekrar ve bir arada bahsederse izleyiciler bu iki konu arasında bir bağlantı olduğunu düşüneceklerdir. Bu yüzden gündem belirleme bağlantı modeli izleyicilerin bağlantılı konularla ilgili önemlilik algısının medya tarafından etkilenebileceğini varsaymaktadır (Vargo vd, 2014: 5).

YÖNTEM

Gündem belirleme ağı modeli, gündem bağlantılarını bir bütün olarak keşfetmenin yanı sıra, medyadaki ve halkın gündemindeki her bir elementin bu ilişkideki rolünü de ayrı ayrı incelemektedir. (Vargo vd., 2014: 5). Bundan dolayı bu araştırmada kamu gündem bağlantılarını belirlemek için anket yöntemi, medya gündem bağlantısı verilerine ulaşmak için ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Daha sonra elde edilen veriler ile ağ analizleri yapılmıştır.

Araştırmada kamu gündemini ortaya koymak üzere tanımlanan çalışma evreni Aydın ili ile sınırlandırılmıştır. Anket yöntemi ile 100 kişi rastsal örneklem alınmıştır. Anketin 100 kişiyle yapılmasının sebebi ise 0.10 örneklem hatası ile 100 milyon kişi için 96 örneklemin yeterli olmasıdır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004: 50). Bu araştırmada medya gündemi 2019 yılı Temmuz ayında bitmektedir. Bundan dolayı anket, medya etkilerinin en etkili bulunacağı varsayılan 2019 yılı Eylül ayı içerisinde yapılmıştır.

Anket üç bölümde hazırlanmıştır: Demografik sorular, ülkede yaşanan gelişmelere ilgi tutumları ve zihin haritalama sorularıdır. Araştırmaya konu olan ekonomi zihin haritalama sorusu şu şekilde sorulmuştur:

“Kadına yönelik şiddet denilince aklınıza neler gelmektedir? Lütfen aşağıdaki kutulara birer adet yazıp doldurunuz. Ardından birbiri ile ilişkili olduğunu düşündüğünüz kelimeler arasına bu ilişkiyi göstermek üzere çizgi çizerek kutuları birleştiriniz. Lütfen en az bir çizgi ile iki kelimeyi birbiriyle bağlayınız.”

Ankette yer alan zihin haritalama sorularının yazılan kelimeler birbirine yakın olanlar kategorileştirilmiş, çok sayıda yazılan kelimeler ise ayrı kategori olarak verilmiştir. Tablo 1’de gösterildiği gibi 68 farklı konudan 11 kategori oluşturulmuştur.

Kategoriler	Alt Başlıklar
ŞİDDET	Psikolojik şiddet, fiziki şiddet, toplumsal şiddet, Ekonomik şiddet, Yaralama, Şiddet aracı(Bıçak, Silah vb.), Orantısız güç, Darp, Öldürme, Cinayet
ADALET	Hukuk, Ceza, Para cezası, Cezaevi, İyi hal indirimi
EĞİTİM	Aile eğitimi, Cahillik
TÖRE - TOPLUM	Töre, Din, Toplum Baskısı, Ataerkil toplum, gelenekler
TACİZ-TECAVÜZ	Cinsellik, Bastırılmış cinsellik
SOSYAL VE EKONOMİK	Gelir düzeyi, Geçim sıkıntısı
ŞİDDET UYGULANAN KİŞİLER	Mağdur kişi, Kadın, Münevver Karabulut, Şule Çet, Özgecan Arslan, Emine Bulut
MEDYA VE TELEVİZYON	TV dizilerindeki şiddet, Filmlerdeki şiddet, Şiddet haberleri
DEVLET	Hükümet, Devlet koruması, Aile Sosyal ve Politikalar Bakanlığı, Mor çati
PROTESTO	Eylemler, Kadın hakları, Sosyal medya eylemleri
SADAKAT - AYRILIK	Kadın ve Erkeğin saygısızlığı, Sadakatsizlik, Psikolojik durum, Bencillik, Eşitsizlik, Geçimsizlik, Boşanma, Çocuklar, Sevgi, Saygı

Tablo 1. Kategoriler ve Alt Başlıkları

Anket araştırmacı tarafından kamuya açık yerlerde kişilerle yüz yüze yapılarak kâğıda işlenmiştir.

Haber sitelerinin ekonomi haberlerindeki konu bağlantılarının ölçülmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, bir mesajın içindeki verilerden anlamlı ve yinelenen çıkarımlar yapabilen ve güvenilir

sonuçlar vermesinin beklendiği bir araştırma yöntemidir (Gökçe, 1999: 101). Merten' ise içerik analizini şu şekilde tanımlamaktadır; *“sosyal gerçeğin belirgin içeriklerinin özelliklerinden, içeriğin belirgin olmayan özellikleri hakkında çıkarım yapmak yoluyla sosyal gerçeği araştıran bir yöntemdir”* (Gökçe, 2006: 18)”. Ağ analizi ise ortaya konulan elementlerin birbirleri ile olan ilişkilerini bağlantılar (ties) aracılığı ile gösteren bir yapı olarak adlandırılmaktadır (Kadry ve Al-Taie 2014: 8).

Araştırmada içerik analizi için kodlama formu hazırlanmıştır. Kodlama formunda her bir haber sitesinde yayınlanan ekonomi haberleri konu bağlantıları kodlama formuna eklenmektedir. Ardından bu konu ilgili üst kategorilere işlenmiştir. Örneğin “Cinayet” ve “Ceza” konuları aynı haberde işlenmişse bu Tablo 1’de verildiği gibi “Şiddet” ve “Adalet” olarak üst kategorilerine işlenmiştir. Bu durum ilgili haber sitesi matrisine “Şiddet” ve “Adalet” matrisine +1 olarak eklenmektedir.

Çalışmada bir sınırlılık olarak kamuoyunun internetten en çok okuduğu kabul edilen en çok tıklanan 100 haber örneklem alınmıştır. Bu haberler Google Haberler servisinden “Kadın” ve “Şiddet” şeklinde aratılmış en çok tıklanan kadına yönelik şiddet haberleri rastsal olarak örneklem alınmıştır. Söz konusu haberler 2019 yılının Temmuz ayından önceki haberler araştırmaya dahil edilmiştir. Bu haberlerin bağlantıları içerik analizi ile elde edilmiştir. Daha sonra ağ analizi matrisleri oluşturulmuştur. Matrisler, ağ analizinde, veri analizi yapılacak temel yapıdır. Ağ analizi matrisleri kategori sayıları önceden belirlenerek (N) bağlı olarak N sayıda kolon ve N sayıda satırdan oluşmaktadır. Kadına yönelik şiddet haberi bağlantı matrisi 11 kategoriden oluşmaktadır. Bundan dolayı oluşturulan matrisler 11 kolon ve 11 satır içermektedir. Örneğin içerik analizi sonucunda “Eğitim” ve “Şiddet” arasında 10 bağlantı işaretlendi ise bu sayı matristeki ilgili hücreye yazılmıştır. Medya ve kamu gündem ağları derece merkezietiyeti ve Quadratic Assignment Procedure (QAP) korelasyon karşılaştırmaları UciNet programı ile oluşturulmuştur.

Ağ analizinde kullanılan önemli bir ölçüm kavramı da derece merkezietiyedir. Merkezilik kavramı ağdaki önemli elementin tanımlanmasıdır (Wasserman ve Faust, 1994’ten aktaran İspir ve Kılıç, 2017: 80). Bir element ne kadar çok bağlantı ile diğer elementlere bağlıyorsa ağ içerisinde o element o kadar merkeziedir (Guo, 2012: 626).

QAP Korelasyonu, iki farklı matrisi ayrı ayrı test etmeye yaramaktadır. İki matris arasındaki benzerlik ölçümünü QAP korelasyonu hesaplamaktadır.

UciNet programı derece merkezi ölçümleri ve QAP korelasyon

analizlerinin yanı sıra UciNet programı içinde bulunan NetDraw programı aracılığı ile matrislerin görselleştirilmesi sağlanmaktadır. Görsellerde her iki kategori arasında bağlantı ne kadar çok ise bağlantı çizgisi o kadar kalın olmaktadır.

Daha önce yapılan üçüncü aşama gündem belirleme çalışmalarında QAP korelasyonu %70 - %100 ($p = 0.70 - 1.00$, $p < 0.05$) arasında ise anlamlı (yüksek) bir benzerlik olduğu kabul edilmiştir (Guo ve McCombs, 2011a, 2011b; Guo, 2012; Guo vd., 2012; Vargo vd., 2014; Vu vd., 2014; Cheng ve Chang, 2015; Guo vd., 2015; İspir ve Kılıç, 2017, Dingil, 2018). Ayrıca araştırma öncesi UciNet programı ile deneme ölçümler gerçekleştirilmiştir. Bu ölçümlerde örnek matrisler oluşturulmuştur. Örnek matrislere aynı değerler girilmiş ve deneme sonucu alınmıştır. Bu sonuçlarda aynı verilere ait matrislerde ölçülen değer 1.00 çıkmış olup matrislerde yapılan değişikliğe göre bu sonuç 0.98, 0.91, 0.70 gibi değerler göstererek azalmaktadır.

Tablo 2’de verildiği gibi QAP korelasyonu 0.00 – 0.49 arası benzerlik olmadığı, 0.50 – 0.69 arası az bir benzerlik olduğu, 0.70 – 1.00 anlamlı (yüksek) benzerlik olduğu şeklinde yorumlanmıştır.

Anlamlı benzerlik yok	Az benzerlik var	Anlamlı (yüksek) benzerlik var
QAP ($P=0.00 - 0.49$, $P<0.05$)	QAP ($P=0.50 - 0.69$, $P<0.05$)	QAP ($P=0.70 - 1.00$, $P<0.05$)

Tablo 2. QAP Korelasyonu Yorumlanması

Örneklem alınan kadına yönelik şiddet haberleri ve anket verilerinin karşılaştırılması yapılmış hem derece merkezitesi hem de QAP korelasyon benzerlikleri ağ analizi yöntemi ile karşılaştırılmıştır. Bu ölçümler sayesinde kadına yönelik şiddet haberleri ile kamunun kadına yönelik şiddet konusuna yönelik konu bağlantıları benzerlikleri ortaya çıkarılmıştır.

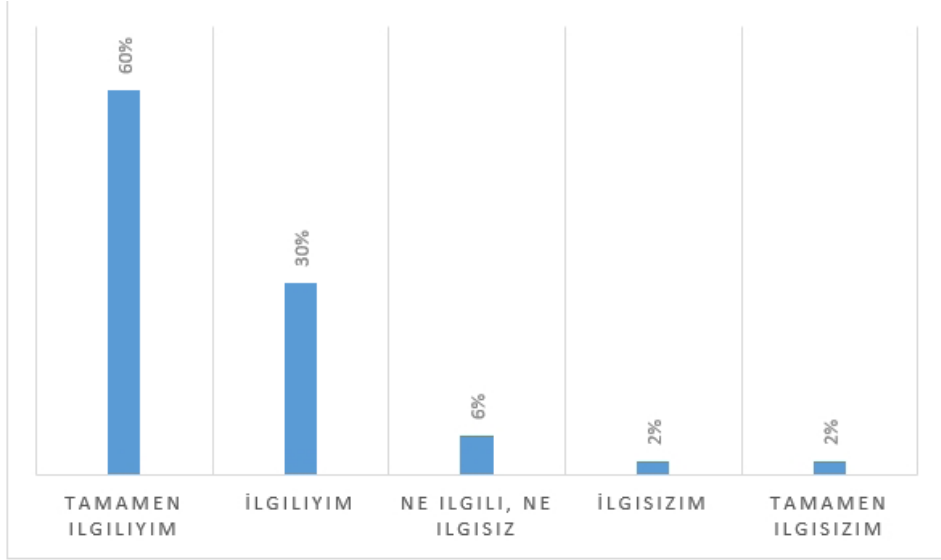
BULGULAR

Anket ve içerik analizi ile elde edilen veriler UciNet programı ile derece merkezitesi ve QAP korelasyon benzerlikleri alınmıştır. Bu bölümde ilk olarak anket bulguları daha sonra da içerik analizi bulguları verilmiştir. Ardından ayrı başlıkta benzerlik ölçümleri verilmiştir.

Kamunun Kadına Yönelik Şiddete Yönelik Gündem Bağlantısı Bulguları

Anket katılımcıların cinsiyet (erkek ve kadın) oranları yarı yarıyadır. Yaş aralıkları ise %30’u 18-30 yaş arasında, %44’ü 31-45 yaş arasında, %26’sı ise 46-60 yaş arasındadır. Eğitim durumları %18’i ilköğretim, %32’si lise, %36’sı, ön lisans-lisans, %14’ü ise lisansüstüdür.

Ülkede yaşanan gelişmeler hakkında ilgi tutumları ise grafik 1’de gözüktüğü gibi %60’ı tamamen ilgili %30’u ise ilgili olduğunu belirtmiştir.

Grafik 1. Gündemi Medyadan Takip Etme Tutumları

Anketyöntemiileelde edilen veriler ile simetrik matrisler oluşturulmuştur. Ağ analizinde matrisler, veri analizi yapılacak temel yapıdır. Önceden belirlenmiş kategori sayısına göre ağ analizinde matrisler (N) bağlı olarak N sayıda kolon ve N sayıda satırdan oluşturulmaktadır. Kamu gündem bağlantı matrisi 11 kategoriden oluşmaktadır. Bundan dolayı oluşturulan matrisler 11 sütun ve 11 satır içermektedir. Örneğin zihin haritalama anketi sonucunda “Şiddet” ve “Adalet” arasında 20 bağlantı işaretlendi ise bu sayı matristedeki ilgili hücreye yazılmıştır. Kadına yönelik şiddet konusunda kamu gündem ağ matrisi Tablo 3’de gösterilmiştir.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	
A		0	20	4	0	10	4	16	4	2	0	0
B		20	0	10	2	0	10	6	0	2	0	0
C		4	10	0	12	0	8	2	0	2	0	0
D		0	2	12	0	0	0	0	0	0	2	0
E		10	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0
F		4	10	8	0	0	0	0	0	0	2	2
G		16	6	2	0	4	0	0	0	0	0	0
H		4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I		2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0
J		0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0
K		0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0

A) Şiddet B) Adalet C) Eğitim D) Töre-Toplum E) Taciz – Tecavüz F) Sosyal – Ekonomik G) Şiddet uygulanan kişiler H) Medya ve Televizyon I) Devlet J) Protesto K) Sadakat-Ayrılık

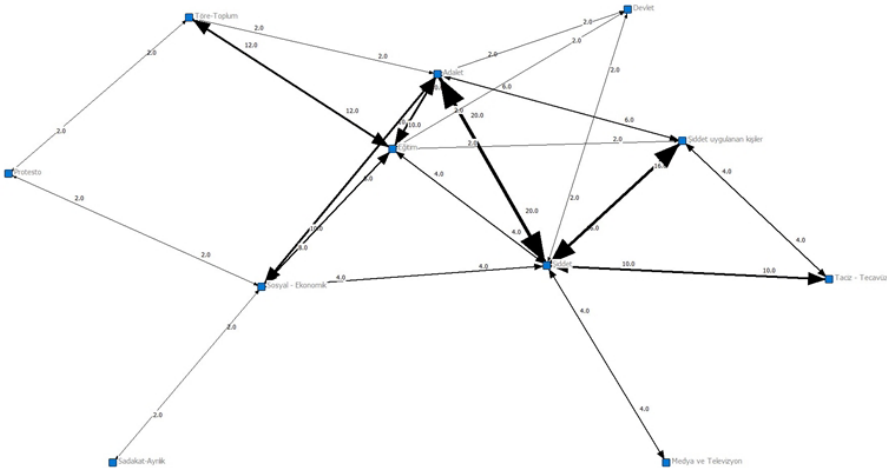
Tablo 3. Kamu Gündem Ağı Matrisi

Kadına yönelik şiddet konusunda kamunun zihnindeki konu bağlantı matrisinde en merkezdeki kategori 60 derece merkeziyeti ile “Şiddet” olmuştur. Ardından 50 derece merkeziyeti ile “Adalet” kategorisi gelmektedir. Bu kategorileri “Eğitim”, “Şiddeti uygulayan kişiler” ve “Sosyal – Ekonomi” izlemektedir. Tablo 4’de kadına yönelik şiddet konusunda kamu gündem ağı derece merkeziyetleri gösterilmektedir.

KATEGORİLER	Kamu Gündemi Derece Merkeziyeti
ŞİDDET	60
ADALET	50
EĞİTİM	38
ŞİDDET UYGULAYAN KİŞİLER	28
SOSYAL - EKONOMİ	26
TÖRE-TOPLUM	16
TACİZ - TECAVÜZ	14
DEVLET	6
MEDYA VE TELEVİZYON	4
PROTESTO	4
SADAKAT - AYRILIK	2

Tablo 4. Kamu Gündemi Derece Merkeziyeti

Kamu gündemi kadına yönelik şiddet konusu gündem ağına en çok bağlantı kurulan iki kategori “Adalet” ve “Şiddet”dir. En çok ikinci bağlantı ise “Şiddet” ve “Şiddeti uygulayan kişiler” arasındadır. Şekil 1’de görüldüğü gibi en çok bağlantı alan kategoriler daha kalın çizgi ile gösterilmiştir.

Şekil 1. Kamu Gündemi Kadına Yönelik Şiddet Konusu Bağlantısı

İnternet Haberleri Kadına Yönelik Şiddet Gündem Bağlantısı Bulguları

Kamuoyunun en çok okuduğu kabul edilen en çok tık alan 100 kadına yönelik şiddet haberi yargısal olarak örneklem alınmıştır. Bu haberlerin bağlantıları içerik analizi ile elde edilmiştir. Daha sonra gündem bağlantı matrisi oluşturulmuştur. Kadına yönelik şiddet haberlerinin gündem bağlantı matrisi kamu gündemi ile aynı kategorilerden oluşmaktadır. 11 sütun ve 11 satırdan oluşan kadına yönelik medya gündem ağı matrisi Tablo 5’de verilmiştir.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
A	0	23	1	0	13	2	21	1	1	0	0
B	23	0	6	0	0	13	15	0	4	4	0
C	1	6	0	7	0	3	0	0	0	0	0
D	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0	1
E	13	0	0	0	0	0	12	0	0	0	0
F	2	13	3	0	0	0	0	0	0	7	0
G	21	15	0	0	12	0	0	0	0	2	0
H	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J	0	4	0	0	0	7	2	0	0	0	0
K	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0

A)Şiddet B) Adalet C) Eğitim D) Töre-Toplum E) Taciz – Tecavüz F) Sosyal – Ekonomik G) Şiddet uygulanan kişiler H) Medya ve Televizyon I)Devlet J) Protesto K) Sadakat-Ayrılık

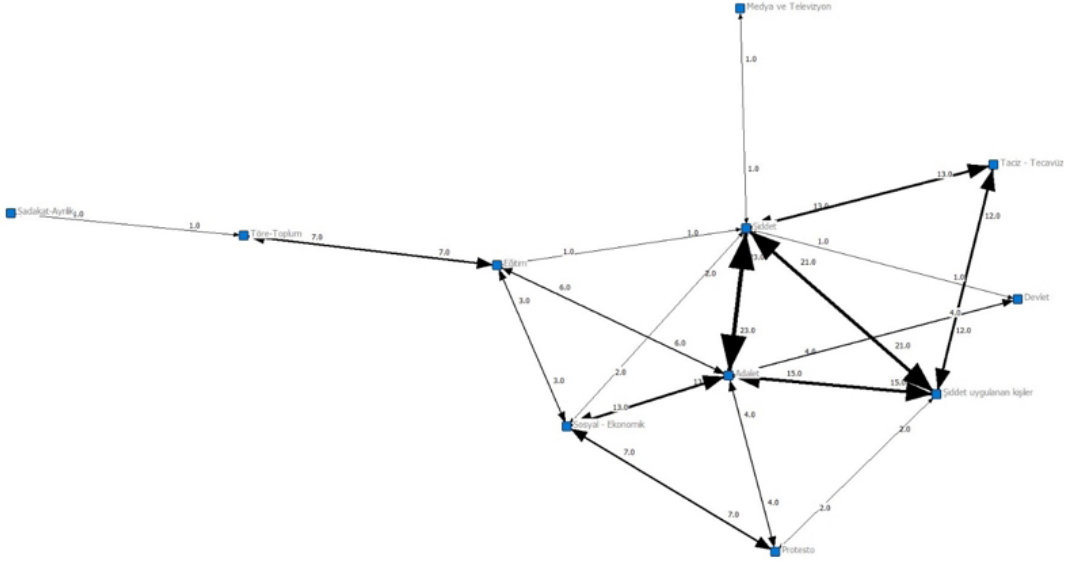
Tablo 5. Medya Gündem Ağı Matrisi

Kadına yönelik şiddet haberleri bağlantı matrisinde en merkezdeki kategori 65 derece merkezietiyi ile “Adalet” olmuştur. Ardından 62 derece merkezietiyi ile “Şiddet” kategorisi gelmektedir. Bu kategorileri “Şiddeti uygulayan kişiler”, “Sosyal – Ekonomi” ve “Taciz-Tecavüz” izlemektedir. Tablo 6’da kadına yönelik şiddet konusunda medya gündem ağı derece merkezietileri gösterilmektedir.

KATEGORİLER	Medya Gündemi Derece Merkezietiyi
ADALET	65
ŞİDDET	62
ŞİDDET UYGULAYAN KİŞİLER	50
SOSYAL - EKONOMİ	25
TACİZ - TECAVÜZ	25
EĞİTİM	17
PROTESTO	13
TÖRE-TOPLUM	8
DEVLET	5
MEDYA VE TELEVİZYON	1
SADAKAT - AYRILIK	1

Tablo 6. Medya Gündemi Derece Merkezietiyi

Örnekleme alınan kadına yönelik şiddet haberleri ağında en çok bağlantı kurulan iki kategori “Adalet” ve “Şiddet”tir. En çok ikinci bağlantı ise “Şiddet” ve “Şiddet uygulayan kişiler” arasındadır. Şekil 2’de görüldüğü gibi en çok bağlantı alan kategorileri daha kalın çizgi ile gösterilmiştir.

Şekil 2. Medya Gündemi Kadına Yönelik Şiddet Konusu Bağlantısı

Derece Merkeziyeti Karşılaştırmaları QAP Korelasyon Analizi ve Benzerlik Ölçümü

Kadını yönelik şiddet konusunda kamu ve medya gündem bağlantılarında derece merkeziyeti sıralaması birebir aynı olmasa bile benzerlik göstermektedir. Özellikle “Şiddet” ve “Adalet” kategorileri hem medya hem de kamu gündem bağlantısı derece merkeziyetinde ilk iki sırada yer almış hem de derece merkeziyeti rakamları birbirine yakındır. Tablo 7’de kadına yönelik şiddet konusunda kamu ve medya ağları derece merkeziyeti ölçümleri verilmiştir.

KATEGORİLER	Kamu Gündemi Derece Merkeziyeti	Medya Gündemi Derece Merkeziyeti
ŞİDDET	60	62
ADALET	50	65
EĞİTİM	38	17
ŞİDDET UYGULAYAN KİŞİLER	28	50
SOSYAL - EKONOMİ	26	25
TÖRE-TOPLUM	16	8
TACİZ - TECAVÜZ	14	25
DEVLET	6	5
MEDYA VE TELEVİZYON	4	1
PROTESTO	4	13
SADAKAT - AYRILIK	2	1

Tablo 7. Kadına Yönelik Şiddet Konusunda Kamu ve Medya Ağları Derece Merkeziyeti Ölçümleri

Kamu gündemi ve örneklem alınan haber sitelerinin kadına yönelik şiddet konusuna yönelik bağlantı benzerliklerinin ölçülmesi için UciNet programı ile QAP korelasyon oranları ölçülmüştür. Kamu gündemi ve örneklem alınan haber sitelerinin kadına yönelik şiddet konusuna yönelik gündem ağı arasındaki QAP korelasyon 0.87 ($p= 0.87, p<0.05$) çıkmıştır.

Sonuç olarak, QAP korelasyon analizinin yüksek çıkması nedeniyle kamu gündemi ve örneklem alınan haber sitelerinin kadına yönelik şiddet konusuna yönelik gündem ağı arasında yüksek benzerlik vardır. Ayrıca gazetelerdeki derece merkezindeki sıralaması ile kamu gündemindeki derece merkezindeki sıralaması ile benzerlik göstermektedir.

SONUÇ

Bireyler her gün kitle iletişim araçlarında çıkan haberleri izleyerek veya okuyarak neler olduğuna, hangi olayların olup bittiğine ve hangi problemlerin var olduğuna yönelik bilgileri öğrenmektedir. İnsanların kendileri takip etmese bile medya iletilerine maruz kalanlarla iletişim içine girmekte ve bir şekilde medya içeriklerinden bilgi sahibi olmaktadır. Medya şiddet haberleri çok yoğun bir şekilde haber yapmaktadır. Kadına şiddet haberleri toplumsal yaşamın bir parçası olarak medyada sürekli karşılaştığımız haberlerdir. Başta kadın hakları savunucuları olmak üzere geniş çevrelerce bu durum sıkça eleştirilen bir seviyeye ulaşmış olsa da şiddet haberleri içeriğinde bir çekicilik barındırdığı için şiddet olayları haberler bültenlerinde ve gazetelerde önemli bir yere sahiptir. Oysa şiddet

haberleri suç olgusu üzerinde olumsuz etkileri bulunmaktadır. Şiddet haberlerini suç çekici kılınması, suçluya adaletten kurtulmanın kolay bir yol olduğunu gösterdiği gibi bazı olumsuz sonuçlar doğurabileceği daha önceki araştırmalarda belirtilmiştir. Bu çalışmada ise kadına yönelik şiddet haberlerin içeriği medyadan kamuoyuna geçerken insanların zihninde nasıl bir bağlantı kurduğu araştırmanın konuları arasındadır. Araştırmanın problemi ise haber sitelerinde en çok tıklanan kadına yönelik şiddet haberleri bağlamında medya gündemi ve kamu gündemi arasında üçüncü aşama gündem belirleme etkisi var mıdır? Sorudur.

Üçüncü aşama gündem belirleme son yıllarda çalışılmaya başlanan birbirleri ile bağlantılı haber öbeklerinin kamu zihninde de aynı bağlantıların oluşturduğunu savunan ağ analizi yöntemi ile diğer gündem belirleme araştırmalarından farklılaşan bir araştırmadır.

Bu araştırmaya göre kadını yönelik şiddet konusunda örneklem alınan kamu ve medya gündem bağlantılarında derece merkezietisi sıralaması birebir aynı olmasa bile benzerlik göstermektedir. Özellikle “Şiddet” ve “Adalet” kategorileri hem medya hem de kamu gündem bağlantısı derece merkezietisinde ilk iki sırada yer almış hem de derece merkezietisi rakamları birbirine yakındır. Kamu gündemi ve örneklem alınan haber sitelerinin kadına yönelik şiddet konusuna yönelik gündem ağı arasındaki QAP korelasyon 0.87 ($p= 0.87, p<0.05$) çıkmıştır. Bu sonuç kadına yönelik şiddet haberleri gündem ağı ve kadına yönelik şiddet konusu kamu gündem ağı arasında yüksek bir benzerliğe işaret etmektedir. Bu durum kamunun şiddete olan duyarlılığını medyadan takip ettiğinin göstergesi olabilir. Hem medya hem de kamu gündem ağına en çok bağlantı alan konular “Adalet” ve “Şiddet”dir. İkinci en çok bağlantı alan konular ise “Şiddet ve “Şiddeti uygulanan kişiler”dir. Bu durum daha önceki araştırmalarda da eleştirilen suç olgusunu çekici kılma, suçluyu adaletten kurtarma yolları gibi olguların örneklem alınan haberlerde ve kamu zihninde bağlantılı olabileceği bu araştırma sonucundan da çıkarılabilir. Ayrıca kamu anketlerinde ankete katılanların çoğu özellikle kadına yönelik şiddet haberlerinde yer alan şiddet mağduru kadın isimlerini (Şiddeti uygulanan kişiler kategorisi altındaki isimler: Şule Çet, Emine Bulut vb.) belirtmiştir. Bu durumda kadına yönelik şiddet haberleri içeriğinde verilen bağlantıların kamu zihninde net bir şekilde oluştuğunun başka bir kanıtı olabilir.

Sonuç olarak, QAP korelasyon analizinin yüksek çıkması nedeniyle kamu gündemi ve örneklem alınan haber sitelerinin kadına yönelik şiddet konusuna yönelik gündem ağı arasında yüksek benzerlik vardır. Ayrıca gazetelerdeki derece merkezindeki sıralaması ile kamu gündemindeki derece merkezindeki sıralaması ile benzerlik göstermektedir. Araştırmanın problemi örneklem alınan haberler bağlamında doğrulanmıştır.

Kaynakça

Acar H. (2013). *Sosyal Hizmet Temelleri ve Uygulama Alanları*. Ankara: Maya Akademi Yayınları

Aktaş, İ. ve Uyanık, Z. (2016). Kadına yönelik şiddet. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi* 6 (1) 32-42

Cheng, Y. ve Chan, C. M. (2015). The third level of agenda setting in contemporary China: Tracking descriptions of Moral and National Education in media coverage and people's minds. *International Journal of Communication*, 9, s. 1090–1107.

Dingil, A. E. (2018). *Üçüncü aşama gündem belirleme araştırması: Sağlık haberleri özelinde medya ve kamuoyu bağlantısı*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Gökçe, B. (1999). *Toplumsal bilimlerde araştırma*. (3. Basım) Ankara: Savaş Yayınevi.

Gökçe, O. (2006). *İçerik analizi kuramsal ve pratik bilgiler*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Gökulu, G. (2012). *Perceived Risk of Victimization and Fear of Crime: Fear of Crime among University Students in Ankara, Turkey*. Germany: Lambert Academic Pub.

Gökulu, K. ve Hosta, N. (2013). Basında kadına yönelik şiddet haberlerinin analizi: hürriyet, sabah ve posta gazeteleri. *International Journal of Social Science*. 6 (2). 1829-1850

Guo, L. ve Mccombs, M. (2011a). *Network agenda setting: a third level of media effects*. Boston: Paper presented at the ICA,.

Guo, L. ve McCombs, M. (2011b). Toward the third level of Agenda Setting theory: A Network Agenda Setting Model. St. Louis: Paper presented at the AEJMC.

Guo, L. (2012). The application of social network analysis in agenda setting research: a methodological exploration. *Journal of Broadcasting & ElectronicMedia*, 614 - 631.

Guo, L., Vu, H. T. ve McCombs, M. (2012). An expanded perspective on agenda setting effects. exploring the third level of agenda setting. *revista de Comunicación*, 51 - 68.

Guo, L., Chen, Y. K., Vu, H. T., Wang, Q., Aksamit, R., Guzek, D., Jachimowski, M. ve McCombs, M. (2015). Coverage of the iraq war in the united states, mainland China, Taiwan and Poland: A transnational network agenda-setting study. *Journalism Studies*, 16 (3), 343-362.

İspir, N. B. ve Kılıç, D. (2017). Kasım 2015 genel seçimlerinde köşe yazarlarının Twitter gündemine yönelik bir sosyal ağ analizi uygulaması. *Anadolu Üniversitesi İletişim Fakültesi Uluslararası Hakemli dergisi-ekurgu*, 25 (1), 77-83.

Kadry, S. ve Al-taie, M. Z. (2014). *Social Network Analysis: An Introduction with an Extensive Implementation to a Large-Scale Online Network Using Pajek*. E-book: Bentham.

Williams, P. ve Dickinson, J. (1993). Fear of Crime: Read All About It? The Relationship Between Newspaper Crime Reporting and Fear of Crime. *British Journal of Criminology*, 33, (1). 33-56.

Vargo, C. J., Guo, L., McCombs, M., ve Shaw, D. L. (2014). Network issue agendas on Twitter during the 2012 U.S. Presidential Election. *Journal of Communication*, 64 (2), 296-316.

Vu, H. T., Guo, L., ve McCombs, M. (2014). Exploring “the World Outside and the Pictures in Our Heads” : A Network Agenda-Setting Study. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 91(4), 669-686.

Yavuzer, H. (2001). *Çocuk ve Suç*, İstanbul: Remzi Kitabevi

Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *Spss uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Yurdigül, Y. ve Zinderen, İ. E. (2012). Yeni medyada haber dili (Ayşe Paşalı olayı üzerinden geleneksel medya ve internet haberciliği karşılaştırması). *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication - TOJDAC 2 (3)* 81-91

Yüksel, E. (2001). *Medyanın Gündem Belirleme Gücü*. Konya: Çizgi Kitabevi.